

Latweeschu Nwises.

Nr. 12. Zettortdeenâ 20. Merz 1852.

Pahrbaudait wissu, un paturreet to kas labâs irr.

Sau daschu reisi schinnis Nwises irr peemin-
nehts par teem laudim no Latweeschu tautas,
kas ap Illustri. Dinaburgu un Rehseki dsihwo,
bet tohti nekaidru, ar dauds Kreewu un Pohl
wahrdeem fajauktu wallodu runna, kurrâ arri-
dsan daschas gramatas irr farakstitas. Tahs
wissuwaikas no tahm paschahm sihmejahs
us Kattolu tizzibu, pee kurras tee turras.
Bet weena no tahm paschahm, kas no ta
basnizfunga Mazilewitsch farakstita, aispehrn
Wilnâ tilla drifketa, un kurrâi schis usraksts
irr: Pawuicieiszone un wissadi spofobi del
semnihku Latwischu, 323 lappu-pusses; (tas
irr muhsu skaidrâ wallodâ: pamahzifchanas
un wissadi padohmi preeksch Latweeschu semnee-
keem) — irr par wissadahm laizigahm leetahm
farakstita, kas laudim pee labbas prahtigas,
deewabihjigas dsihwofchanas derriga, un lib-
dsinajama tai tohti teizamai gramatai, to
Nihzes mahzitajs ar to usrakstu: Paleijas
Tahnis, farakstijis. Skahde, ka muhsu lau-
dis to ne warr lassihht un saprast! Bet, ka ir
tee daudsmaf ar to warretu eepasihhtes, tad
schê zittu gabbalinu no schis peeminnetas gra-
matas jums pahrzelschu muhsu wallodâ. Klau-
fatees papreeksch:

No ettikla un winna labbuma.

Semneeki labbi sinn, ka ettiklis tohti wai-
jadfigs, un tapehz to paschu tohti mekle. Kad
gasku ettikli pahrmehrzezi, tad ta ne puhs; bet
kad nau til dauds ettikla, ka warretu gasku
tanni eemehrzeit, tad nemmi audella drehbi,
famehrze to ar ettikli, un eetinni tanni paschâ
gasku, tad ta ilgi ne puhs. Ja stipra aul-
stuma laikâ brandwihna-glahsiti ettikla dsersi,

tad tas tewi fargahs no falschanas. Wissadâ
slimmibas-laikâ ettiklis irr tohti geldigs. Sa
kam sohbi fahp, lai tas nemm muttê siltu et-
tikli, tad sohbu-fahpes apstahs. Sa ar nasi
pirksta eegreesifi, woi ar zirwi fahju pahzir-
tisi, tad ismasga wainu ar ettikli, apseeni to
ar ettikli eemehrzetu luppatinu, un affins ap-
stahs tezzeht, un waina drihs fadsihhs. Sa
kas apgihbis, tad tahds, ja tam ettikli pee
deggona turrefi, drihs atmohdisees. Wissadu
lippigu slimmibu laikâ istabas iskwehpina-
schana ar ettikli pasarga no apfirgshanas, un
isglahbj ihpaschi tohs laudis, kam ap slim-
meem jastaiga. — Istabas tâ kwehpina-
jamas: Nokaitini labbi dselzi, woi kahdu almini, us-
leij us to ettikli, ka winna garraini par istabu
isplattahs. — Kad kur firgst ar bakkehym, woi
ar wehdera-fehrgu, tad 2 woi 3 reises par
deenu buhs istabas kwehpinaht ar ettikli, un
grihdu drufzin ar to aplazzinaht. Kam aufis
fahp, tam geldehs, kad ettikla garrainus tam
aufis eelaidihhs. Wehl daschs zits labbums
no ettikla atlez; woi tadeht tas gan irr wel-
tiga leeta, kad kas mahzahs, pats ettikli tai-
fihht? Dauds eerahdischanas irr us ettikla tai-
fischanu; bet es jums tikkai tahs wissu-weegla-
kas isteifschu.

Nemmi pufs-zettortas gartschas labbu kwee-
schu, 2 gartschas meeschu-eesala, fajauzi tohs,
famalli tohs dsirnawâ ne wissai smalki, eeberr
tohs kahdâ kubbulinâ, peelej teem 3 gartschas
werdoscha uhdens, famaisi to labbi, apklahji
ar palagu, un lai tâ 2 stundas stahw. Tad
nemmi akal 2 gartschas labbi karstu uhdeni,
pahrmaisi to, apklahj ar drehbi, un lai tâ
wehl 2 stundas stahw. Pehz laidi wissu zaur
kahdu drehbi, saleij to kahdâ tihrà traufâ,
eemetti wirf-garrohfi no rupjas maifes, peelej

pufs gartschu labbu meeku, apflahj to un apfedfi ar kahbu drehbi, un leez to ta pahel neddelas firta weeta stahweht, to paroffam ne apflattidams. Pehz 2 neddelahm laid to zaur durfchlakku woi-feetinu, isnemmi maifi, apfedfi un apfeeni labbi trauku, un lai atkal ta stahw 2 neddelas; pehz tam weegli un pamafam no wirfus nolaidi ettikli, to ne maifidams, zaur wadmala woi zepuri kahda muzzina, un pehz ihfa laika tew buhs labs ettiklis. — Us atlikfufcheem beesumeem warri usleet karstu uhdeni, un drufzin meeku, un lai ta stahw labbu laizinu, tad ir no ta labs gan buhs ettiklis. Trauku, kura ettikli taifi, ne buhs pilnu peeleet, tapehz ka ettiklis ruhgt.

Zitta wehl drohshala pamahzifchana par ettikli. Nemmi 11 gartschas tihru uhdeni no amohtha, 3 mahzinas tihru meddu, 1 kohrteli labbu prastu brandwihnu, un pirzees no bohdes pufs mahzinau weinsteina. Wiffu to famaiifi, faleij tihra muzzina, kura 13 gartschas fa-er, un par 2 mehnescheem tew buhs labs ettiklis.

W—r.

(Zurpliffam wairaf no fchihg grammas.)

Nahwes peemina.

Ar scho gaddu mums Switteneekeem leelas behdas zehlfufchahs. Muhfu nihla zeeniga Peelmahte Maria no Elmpt isgahjuschu ruddeni aigahje us Wahzsemmi, un no turrenes us Rohmas pilfehtu, Stalias semme. Us zekku warrbuht fa-aufstejusees wianna Rohma palikke flimma un nomirre tanni 16ta Janwar deenâ. Drihf ta behdu-sinna atnahze teem zeenigeem raddeem, un mums Switteneekeem; un wiffu, kas to schehligu leelmahti pasinne, eekritte zaur scho sinnu leela noflumfchana, jo wiffu wiannu gohdaja un mihleja, tapehz ka wianna sawa firdsprahâ un dsihwofchana tahda deewabihjiga, taifna un laipniga bija. — Wianna sawa nihla debbes weetinâ til drihf aigahjuse; bet mehs ar firds-ilogfchana wiannu arween peemianefim.

Sche warr ar fw. Bibheles wahrdeem fazzigt: Zaitfnais, jebfchu tas agri nomierst, tomehr buhs eeksch duffefchana; jo tas wezzums irr zeenigs, ne kur kas ilgi dsihwo, nedf kur dandf gaddi tohp flaititi; bet saprafchana irr zilweku firmums, un ne-aggah-nita dsihwofchana irr ihstais wezzums. Ta tas irr notizis ar muhsu nihlu leelmahti, kas ne pilnus 42 gaddus buhdama jau to muhschibu irr aifneegufi; bet pilniga eeksch wiffa labba darba bijufi, zil mirstamam zilwekam sche eefpehjam. Jo wiannai firds us to nessahs, Deewam tizzeht un deewabihjigi dsihwoht; no tahdas faknes tad arri ne warreja zittadi ka labbi augli zeltees. Jo wiffu wiannas augsti raddi, bet arri mehs wiannas pawalstneeki swehtigi dabbujam manniht un mattiht. Wiannai bija mihlestiba pee saweem pagasta laudim, tapehz ta mums ne palikke swefcha, bet apmelleja patte katras mahjinas, wiffur labbu mahzibu, padohmu, un kur waijadseja eepreezinafchana aifnesdama; wiffus wianna pamohdinaja us deewabihjafchana, flaidribu, ruhpihu strahdafchana un sawa labbuma taupifchana; un pee teem firfnigeem wahrdem spihdeja wiannas paschas jauka preekschifhne. Pagasta stohlu, to wiannas zeeniga mahte jau bij eetaifijufi, wianna usturreja un daudstref apmelleja, tohs stohlas behrnus us wiffu labbu flubbinadama un tohs ar der-rigahm gramatahm apdahwinadama. Zil schehligi wianna us to dohmaja un gahdaja saweem laudim grehtibas atweeglinahht zaur rentes-buhfchana, to wianna jau sahze eetaifihht. Arri pagasta atraitnes un ubbagus wianna schehloja, teem ruhmi un istikfchana gahdadama. — Deefcham, ittin ka jauka gahfma wianna spihdeja saweem laudim, un ta warreja ilweens preezatees un Deewam pateift par to jauku waldifchana, kahdu retti atrohd. Bet nu truhst tee spihdoschi darbi un ta nihliba, kas tizz wiffu, zerre wiffu, panes wiffu un apflahj wiffu. Ne kad ne warram alsmitst, kas un kahda wianna mums bijufi; nedf belgt

to schehligu debbes-teswu luhgtees, la winsch
tai to muhschibas algu swehtigi dahwinatu,
par wissu labbu, lo ta mums darrijuſi, un
muhsu jauneem zeenigeem waldneekem dohtu
tahdu paschu schehligu praktu farweem laudim
rahdiht, la winna allasch rahdija.

Swittenes skohla, tai 13ta Merz 1852.

Sehlab Rosenberg, skohlmeisters.

Sweschas semmes sinuas.

No Wihnes pilfata raksta tai 17ta Jan-
war, la preeksch mas deenahm tai pilfatina
Temu, eeksch Bedohlo aprinka, Chstreikern
keisara walsti, leels ugguns-grehls bijis. Ap
pafsnakti ugguns no lahda seena-schluhna
zehlees, las ne pilnas 4 stundas wairak la
200 nammus aprijis. Diwi peedihwojuschi
zilweki arri tais leesmas farwu nahwi attrad-
duschi.

* * *

No Amerikas. Amerikaneru Awises raksta,
fa gan pehz 1500 gaddeem wiffi rohkas darbi
pafaulk apstahschotees; jo pafaulk arween gu-
draka paleekoht, un dands maschines eetaisa
un atrohn, la jabrihnas. Taggad Ru-
Amſchih pilfata effoht tahda kartuppelun-
nonemſchanas-maschine atrasta taifihht, las ar
sirgeem garr waggahm teel wilkta, un las kar-
tappelus no waggas isnemem, tohs no semmes
islassa un ferrâ lahde, bes la tur zilweks farwu
rohku peeleeſ un fweedrus no peeres noflauka.
Amerikaneru semneeks par tam, la kartuppelt
winna traulkas un ferrâs laffahs, zeere lehnit-
ehm maschinei lihds farwu tautas-dseefminu:
„Deerws swehti Ameriku“ swilpodams.

C. F. S.

**Padohms puifcheem las grihb
prezzetees.**

Za brohliht grihbi prezzetees,
Lad labbi apdohma;
Jo mihlestiba eedohetees
Ne buhs bes padohma.

Za meitu nemt apsohlijees,
Naw labbi atsazziht,
Un ja tew seewa apnihſees,
Kas tew warr atpefihht?

Nu tapehzy raug ar padohmu,
Un labbi apstaftees.
Nf! peenemm jel scho padohmu,
Ka tu ne peewillees!

Za bruchtes wainaks apsmelijams,
Lad seewa atreebſees;
Kaut tas tew buhtu faprophams,
Tu par man ne fweesees.

Ir daschas skaisas meitinas,
Kas puifcheem firdis filst,
Bet lad kabs paleek seewinas,
Lad wihreem firdis milst.

Ur smalku meesu meitina,
Bet puhzes firäninu,
La ne buhs labba seewina,
Kas darra laimigu.

Za melta ne eer basnigâ,
Bet labbak zeemds freen,
Lad ne buhs labba seewina,
Las tewim derr nudeen'!

Za spreddikis tai ne pafihht,
Bet frohga danzischi,
La wisseem gohdigeem apnihht,
To ne nems puifschichu.

Lizz' man, lo frohgods islassa,
Ne buhs wisse labba bruch;
La wihram azzis islassa,
Wai! zil ar to ees gruht!!

Za gabbahs skaisa meitina
Ur fahrte waidſinu,
Ja muggurâ irr kleitina,
Kam ne truhst puifschichu;

Ne udrunna to tuhliht wehl,
Bet labbi noſſattees;
Ka tewim pehz ne paleek schehl,
Kad buhs peewihlees.

Luhds Deeru, laj nahf paligâ
Sew bruchti ismekleht,
Winsch labba prakta, schehligâ,
Lew steigſees palihdſeht.

Reds! meitu mabjâs eekschâ eij,
Sew bruchti israudſiht,

Ras darbu mihlo, dseed un dei,
La tew warr apwehtist.

Ja meita kreklus schuj un ausch,
Un deegus schektina,
Ras ilgi ne gutt un ne snausch,
Wehrpj, masga, ballina;

Ja ta no firds irr laipniga,
Un mihlo tillumu,
Al, ta buhs seewa laimiga,
La turrehs tillumu.

Ja meitina irr gohbiga,
Un irr pasemmigs prahts,
Ja mihliga un mohdriga,
Lai puhrs irr labbi krahts.

Ja wiffur spihd no spohdribas
Lur meitas istaba,
Lad buhs pehz Sibra' gudribas
La labba seewina:

„Ra faul' eeffsch Kunga augstumcem
Spihd, mirds no spohschuma,
La schi ar sawcem kaisumcem
Spihd namma krahschnumâ!“

Ja tahdu putki gaddahs pluhkt,
Lad raug', ka ne fabirst,
Un manni arr us kabsabim luhgt,
Al luhdsams ne aismirst!

M. 3.....

Zeesas fluddinaschanas.

No Zirawas = Dserwes pagasta teefas tohp wiffi tee,
Lam kahdas taisnas parradu prassichanas pee ta Zira-
was sainneeka Geert Sehgei no Bruzzu mahjahm, par
kurra mantu parradu un inventariuma truhkuma deht
konkurse spreesta, usaizinati, pee saudeschanas sawas
teefas diwu mehneschu starpa, prohti lihds 12to April
f. g., kas par to weenigu un isflehgschanas = terminu
nolikt, ar sawahm prassichanahm un peeclahjigahm
peerahdischanahm pee schihs pagasta teefas peefiktees,
un saganidht, so teefa par scho leetu pehz likkumcem
spreedih, ar to peebraudeschanu, ka wiffus tohs, kas

sawas prassichanas lihds wirspeeminnetam teeminam
ne buhs peedewuschi, wehlat waird ne klausih. Zi-
rawa, tai 9ta Webruar 1852. 3

(L. S.) ††† Geert Steinberg, pagasta wezz.
(Nr. 35.) Zeesas stihweris U. Karpiensky.

Zaur scho tohp sinnamu darrihts, ka us dohtu pa-
wehleschanu ta no Krohna Breedenes- jeb Trappesmu-
schas atschirta plawa, wairak la 4 puhrawetas leela,
us to laiku no 23scha April 1852 lihds kamehr Trap-
pesmuischa us zinsi nahks, pee Greewalbes pagasta
teefas tai 9ta un 11ta April 1852 preeksch pufsbemas
wairaksohlitajam tiks isnohmata. Greewalbes pagasta
teefa Sahlinu muischâ, tai 7ta Merz 1852. 2

(L. S.) ††† Peesehdetajs J. Weiland.
(Nr. 97.) Zeesas stihweris H. Henko.

Zaur scho tohp sinnamu darrihts, ka tai 22tra Merz
f. g. pee Krohna Wirzawas pagasta teefas tohs ispi-
tus rekruschus Wilhelm Knospe, Jahn Sweeder un
Gedbert Stuhmann, kas Krohna Wirzawas rekrusch-
schu = ispirkschanas = lahdei parrada, wairaksohlitajem
us atstrahdaschanu issohlihs. Krohna Wirzawas pa-
gasta teefa, tai 6ta Merz 1852. 1

(L. S.) Pagasta wezzakajs D. Brauer.
(Nr. 466.) Zeesas stihweris J. Henko.

Lai 8ta April f. g. taps pee Luttrinu Krohna pagasta
teefas daschadi parradneeki, kas lihds schim laikam sa-
mus parrabus ne atlihdsinaja, us atstrahdaschanu pehz
likkumcem pahrdohiti; talabb tohp wiffi tee, kas schohs
parradneekus gribbetu pirkt, usaizinati, tai wirspee-
minnetâ deenâ pee pagasta teefas Luttrinu muischâ pee-
teiktees. Luttrinu Krohna pagasta teefa, tai 7ta
Merz 1852. 2

(L. S.) ††† Mikkel Bergmann, peesehdetajs.
(Nr. 340.) J. Freiberg, teefas stihweris.

Zitta fluddinaschana.

Lai 22tra Mei 1852 taps Leelas Krubtenes wehja-
submallas turpatt wairaksohlitajam pahrdohitas. 2
Muischaswaldischana.

S i n n a.

Diwi nebbelas nu esmu gullejis mulbedams, waibedams! Schodeen pirmo reisi atkal kahju no guttas
zeldams jums sawu peenahkamu teesu gribbu doht. Bet, wai Deewin! Wiffas apzirtnes irr tuffschas un spehka
nav! Ra nu meitinai swehtku rauschus zepfim! — Draugi! dohdeet no sawas magasihnes — feigschus.
18ta Merz 1852. S-3.

Drith w driffleht.

No juhrmallas-gubernias augstas waldischanas puffed: Collegienrath v. Braunschweig, Jensor.
No. 86.